

MINISTÈRE DE L'ÉDUCATION NATIONALE
Universite "1 Décembre 1918" Alba Iulia
Faculté d'Histoire et de Philologie

THÈSE

Théâtre Mihai Eminescu de Oravița
MONOGRAPHIE

-Résumé-

Responsable scientifique:

Professeur dr. Univ. Constantin Cubleșan

Candidat:

Professeur Adriana Ilin

Alba Iulia

2014

Théâtre Mihai Eminescu de Oravița

MONOGRAPHIE

-Résumé-

CUPRINS

Introducere	p. 4
I. Preocupări pentru un edificiu teatral și pentru spectacolul de teatru românesc în perioada 1730-1817	p.30
1. Crearea elitei culturale locale prin cultivarea spectacolului de teatru și muzică.....	p.30
1.1. Spectacolul de teatru.....	p.30
1. 1. 1. Trupe de teatru profesionist din Europa.....	p.30
1. 1. 2. Diletanții și întreținerea pasiunii pentru arta teatrului.....	p.36
1. 2. Spectacolele muzicale între 1720-1817.....	p.40
1. 2. 1. Profesioniștii în muzică prezenți în Oravița.....	p.40
1. 2. 2. Diletanții în muzică în intervalul 1720-1817.....	p.41
2. Spectacolul teatral și muzical în mediile românești și în contextul cultivării ideii de a se ridica un edificiu cultural în Oravița.....	p.44
II. Teatrul Vechi Mihai Eminescu din Oravița	p.47
1. De ce un edificiu teatral în Oravița?.....	p.47
2. Influențe ale barocului târziu (barocul vienez) în cotidianul habitatului Oravița.....	p.51
3. Clădirea actualului monument de istorie și arhitectură Teatru Vechi Mihai Eminescu - copie a Burgtheaterului din Viena.....	p.52
III. O scurtă istorie a primului edificiu teatral din spațiul cultural românesc	p.59
1. Teatrul european pe scena din Oravița.....	p.59
1. 1. Anticiparea edificiului și inaugurarea lui la 1817.....	p.59
1. 2. Trupele profesioniste de teatru din Europa în turneu la Oravița.....	p.63
1. 3. Spectacolul diletanților locali pe scena teatrului.....	p.107
1. 4. Muzica ansamblurilor profesioniste pe scena teatrului din Oravița.....	p.135
1. 5. Spectacolele muzicale și ansamblurile diletanților.....	p.138

2. Teatrul românesc pe scena din Oravita intre anii 1817-1950.....	p.140
3. Eminescu la Oravița.....	p.145
4. Enescu la Oravița.	p.151
5. Confluentele artelor din contemporanitate.....	p. 153
IV.Concluzii.....	p.156
V.Bibliografie.....	p.160
VI.Anexe.....	p. 177

Résumé

Un argument essentiel pour la présence du multiculturalisme européen dans la province située entre Mures, Tisa et Danube, est aussi le Vieux Théâtre d'Oravita, construit entre 1815-1816, inauguré en 1817, avec la participation de la famille impériale de Vienne et étant, aujourd'hui, le premier édifice ayant du commencement une telle destination: d'accueillir les représentations théâtrales et musicales.

Dans ma thèse j'essai de développer non seulement les démonstrations de cette typologie du multiculturalisme européen, qui fondent, encore aujourd'hui l'activisme des certaines institutions et organismes de l'Union Européenne, mais aussi d'ajouter l'histoire positiviste de l'institution, de sa fondation jusqu'à maintenant. Mon intérêt était également à démontrer les préoccupations permanentes de la communauté locale, surtout après le Traité de Passarowitz, de 1718, quand le Banat est intégré au carte politique de Vienne, préoccupations pour cultiver l'art du spectacle bien avant d'avoir un bâtiment destiné au gens. Le modèle socio-économique roumain et les effets des colonisations faits par les empereurs Charles VI, Marie Thérèse et Joseph II, ont créé une nouvelle mentalité économique-administrative dans la province. L'apparition d'une nouvelle élite, produit de la nouvelle mentalité culturelle était au commencement un décalque viennois. Et en Oravita, résidence du Banat Montain, devient urgente la construction d'un édifice théâtral.

Sous l'influence des grandes cultures européennes, le continent étant présent par des nombreuses troupes de théâtre et musique, se maintient constamment l'idée de construire un bâtiment consacré aux représentations artistiques.

Les dilettantes en musique compléteront, entre 1720-1817, le tableau du contract autochtone avec la musique. De même que dans le cas du ludique théâtral, les tentations de la musique et l'appétit du public ont déterminé la formation des groupes pour lesquels l'interprétation de la musique et le désir d'organiser des spectacles font partie de leurs projets quotidiens. Beaucoup des conférences et des soirées musicales se déroulent jusqu'à la construction du théâtre, en 1817 et multiplient les exemples de l'intérêt pour les compositeurs et les interprètes français du moment.

Le Vieux Théâtre, inauguré en octobre 1817, a eu une dimension européenne grâce à son état d'hôte pour des troupes et ensembles venus de différents pays de l'Europe pour jouer leur spectacles sur cette scène. Mais il a contribué également à la cultivation de la langue roumaine parce que, avant 1918, mais surtout après cette date, on trouve des troupes et des sociétés dramatiques des provinces roumaines. La ville est une forteresse économique mais aussi une forteresse des lumières culturelles-artistiques, un habitat où le Vieux Théâtre Mihai Eminescu, comme il est nommé aujourd'hui, représente le symbole et la garantie, l'institution qui construit la réputation de la région entière.

Le nom officiel de l'institution Orawitzaer Burgtheater, entre 1817-1918, le Théâtre Communal entre 1919-1938, Ville Théâtre Oravița entre 1939-1956. Par le Conseil des Ministres en 1369 à partir de 1957, intégrée au bâtiment liste nationale des monuments de l'histoire, l'art et l'architecture avec le nom officiel du Vieux Théâtre Mihai Eminescu. De 2012 à officialiser le nom acquiert Centre culturel Vieux Théâtre Mihai Eminescu.

L'ensemble des éléments artistiques se préservent jusqu'à aujourd'hui, témoignage de la priorité du bâtiment, le premier de ce type dans l'espace de la culture roumaine moderne; par contre, les bâtiments et les scènes improvisés de Sibiu, Oradea, Arad ont été radicalement modifiés ou ont disparu. Le Vieux Théâtre d'Oravita est resté le même, dans l'intérieur ainsi que dans l'extérieur. Le charme baroque est donné par les décorations de la salle des spectacles et l'ensemble d'art appliqué, en démontrant le fait qu'il s'agit d'un monument d'histoire culturelle réalisé dans le style du baroque viennois. Toutes les conclusions convergent vers l'argument de l'originalité des représentations et renforce la très forte impression imposée par le Burgtheater d'Oravita de 1817 et jusqu'à maintenant.

Les tournois de grandes troupes de l'empire ou des différents autres parties du continent ont apporté dans la scène du Theatre l'esprit de l'Europe. Les troupes roumaines ont consolidé l'orgueil et la conscience nationale. La dramaturgie européenne et universelle et en même temps la dramaturgie roumaine ont une large représentation dans le répertoires de ces troupes, le théâtre d'Oravita dépassant sous cet aspect toutes les autres institutions de ce type de la région. Les troupes professionnelles ou celles des dilettantes ont maintenu le goût pour l'art du spectacle, les mises en scènes et les spectateurs ont anticipé des relations axiologiques restaurant, chaque fois, avec chaque génération, la règle des continuités.

L'analyse détaillée concernant la contribution de chaque troupe, de chaque ensemble artistique, la chronique du répertoire général, renforce la

démonstration qu'on ne peut pas séparer le théâtre de l'histoire de la ville, de la province, de ce coin de Mittleurope, l'Europe Centrale.

Les mises en scène des dilettantes locaux appartenant aux ethnies cohabitantes, prouvent, eux aussi, un multiculturalisme actif. Les associations ont eu des montages de succes et ont imposé une conscience culturelle et une mentalité culturelle-artistique spéciale, beaucoup plus que d'habitude, dans ce coin de géographie mitteleuropéenne. Les acteurs ont été les messagers des leurs différents langues, la communion avec les spectateurs renforçant la variété culturelle et cultivant la conscience ethnique à l'intersection avec l'idée d'Europe européen.

On peut définir ces manifestations comme émancipation de l'inhibition perceptive de l'habitant de l'Europe de l'Est et Centrale, développement de la communication des idées d'une partie à l'autre du continent par le spectacle, prise en charge, parfois radicale, de la volonté d'expression culturelle-artistique dans un programme, comme dans le cas roumain, d'émancipation générale construite sur les trois piliers: unité, indépendance, vie culturelle et religieuse commune. Eminescu, en 1868, Enesco, en 1931, François I en 1817, Charles II en 1933, Arany Janos et Octavian Goga, Jokai Mor et Lucian Blaga, S. Fenyes et Dimitrie Gusti, L. Kossuth et Ionel Bratianu, pour donner quelques exemples, consacrent, d'une partie et d'une autre du moment temporele 1918, l'esprit culturel actif sous la protection incomparable d'un symbole qui reste jusqu'à aujourd'hui: le théâtre d'Oravita.

Les spectacles organisés par les ensembles théâtrales du Vieux Royaume Roumain sont très importantes pour la consolidation de l'esprit autichtone, pour l'encouragement de la conscience ethnique roumaine, toujours en compétition avec l'ethnicité étrangère soutenue par la politique officielle. Dans ce cadre culturel national s'inscrit le tournoi de la Société Dramatique des Artists Supérieures de Bucharest, conduite par Mihail Pascaly, tournoi commencé à Brasov et fini à Oravita, au fin d'août 1868, ceci étant l'événement qui apporte Eminescu dans le Banat Montain et sur la scène d'Oravita.

Le plus imposant des événements du genre musical représenté sur la scène d'Oravita l'entre deux-guerres reste le concert extraordinaire de violon soutenu en 5 novembre 1931 par George Enesco, l'ami du professeur et compositeur Karl Kanz d'Oravita, accompagné par N. Caravia.

Après 1918 on a des tentative d'initier un Théâtre de Marionnettes et après 1940 on trouve une équipe du Théâtre de Poupée d'Oravita. Après 1950 il y a une continuité dans l'activité du Théâtre Populaire d'Oravita, de l'Orcheste de Chambre de l'École de Musique et Arts Plastiques. Ont des

tournois les théâtres professionnelles de Timisoara et Resita, et celui de Resita a une session permanente.

La troupe de théâtre coordonné par Nia Petre Chiritescu obtient des distinctions, chaque année, aux diverses manifestations régionales ou nationales. L'ensemble musical a des concerts à Oravita et dans des tournois, les peintres, les philatélistes, les collectionneurs ont des conférences et colloques ici, dans les espaces appartenant au Vieux Théâtre. Il fonctionne aussi un Cinéclub avec des bonnes résultats au plan national et international, un Club des Spéléologues, des cénacles littéraires, des cercles d'initiation dans le théâtre et dans l'art du spectacle.

Un nouveau livre peut être écrit sur ces triomphes culturels et artistiques consacrés, comme un symbole providentiel, par le Vieux Théâtre Mihai Eminescu. Des voix autorisés, des plumes redoutables, des personnalités remarquables du discours historiographique ont renforcé, par leur opinion, les éléments d'originalité artistique de l'édifice, sa dimension européenne par laquelle les spectacles joués ont permis la pénétration des gains axiologiques de la culture occidentale dans l'espace roumain. La thèse a repris le parcours bibliographique de la question, mais on a essayé d'apporter à jour l'information historique, de détacher de la multitude des opinions celles qui résisteront le test du temps, d'ajouter, avec nos propres opinions un sujet de culture roumaine et européenne. En même temps, j'ai essayé de récupérer pour le circuit de la recherche scientifique des informations provenant des sources historiques inédites, dans une démarche qui combine l'effort du complètement de l'histoire de l'édifice avec les arguments et démonstrations de continuité culturelle active concentrés dans le miracle d'un fragment appartenant à la grande synthèse culturelle et spirituelle roumaine.

La confluence des arts sur la scène d'Oravita est, au-delà des symboles aléatoires, cet élément de solidarité culturelle et artistique qui a offert durabilité à l'édifice dans la conscience des contemporains et assure les fondements de son histoire de demain.

V. Bibliografie

1. Bibliografie generală

ANGELESCU, I. N., *Histoire économique des roumaine*, Geneve, 1920,
(*separatum*)

ARIES, Philippe, *L'histoire des mentalites*, Paris, 1973

ARDELEANU, Ion, *Raportul dintre istoria națională și istoria locală*, în
„Cumidava”, Brașov, III, 1969

BREAZU, Ion, *Literatura Transilvaniei*, București, 1944

BRICKMANN, E. A. , *Kunst des Barocks und Rokoko*, Berlin, 1925

BUNEA, Augustin, *.Statistica românilor din Transilvania în anul 1750*, în
„Transilvania”, Sibiu, XXX, nr. 9, 1901

CĂLINESCU, George, *Istoria literaturii române de la origini și până în prezent*,
ediție de Al. Piru, București, Editura Minerva, 1982

CHARPENTRAT, Pierre, *Baroque*, Fribourg, 1964

CIOBANU, Victor,, *Statistica românilor din Ardeal făcută de administrația
austriacă la anul 1760-1762*, Cluj, 1926, 87 p.,*passim* (extras din „Anuarul Institutului de
Istorie Națională”, III, Cluj, 1924 – 1925)

CIORĂNESCU, Alexandru , *Barocul sau descoperirea dramei*, Cluj-Napoca,
1980

CROCE, Benedetto, *Der Begriff der Barok*, Zürich, 1925

Idem, *Storia dell eta barocca*, Bari, 1943

CUBLEȘAN, Constantin, *Dicționarul personajelor din teatrul lui Lucian Blaga*,
Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2005

CZOERNIG, E., *Etnographie der Oester-reichischen Monarchie*, II, Wien,
1857

DESONAY, Fernand, *Baroque et baroquisme*, în „Bibliothèque d'Humanisme et
Renaissance”, XI, 1949

DAN, Mihail, TEODOR, Pompiliu, RĂDUȚIU, Aurel, *Ideea de unitate a poporului român oglindită în istoriografie*, în „Anuarul Institutului de Istorie Cluj”, XI, 1968

DIAZ PLAJA, G., *El espíritu del barroco*, Barcelona, 1940

***, *Enciclopedia României, I-II*, 1938

***, *Enciclopedia dello spettacolo*, Roma, VIII, 1961

FOTINO, George, *Contribution à l'étude des origines de l'ancien droit coutumier roumaine*, Paris, 1926

GEORGESCU, M., *Reforme agrare. Principii și metode în legiunile românești și străine*, București, 1943

GLIMAN, ST., *Baroque Ideology*, în „Symposium”, I, 1946

GYÖRFFY, I., *Magyar népi himzések I. A cifraszür*, Budapest, 1930

HATZFELD, Helmut, *Estudios sobre el barroco*, Madrid, 1966

HAUSENSTEIN, Wilhelm, *Geist der Barock*, München, 1924

HOCKE, G. R., *Die Welt als Labyrinth. Manie in der europäischen Kunst*, Hamburg, 1957

ILIN, Adriana, BOTA, Ionel, *Idee națională și identitate lingvistică la românii din Banatul istoric. Cazul Oravița, Reșița*, Editura TIM, 2012

***, *Istoria României, I*, București, Editura Academiei, 1960

Ibidem, II, 1962

Ibidem, III, 1964

JAKO, Zsigmond, *A gyálui vártartomány urbariumai*, Cluj, 1944

KÖVARY, L., *Erdélyország Sztátistikája*, Kolozsvár, 1844, p. 92-93

LUPAȘ, I., *Contribuțiuni la istoria românilor ardeleni, 1780-1792. Cu 84 acte și documente inedite, culese din arhivele din Viena, Budapesta, Sibiu și Brașov*, în „Analele Academiei Române”, Memoriile Secțiunii Istorice, seria 2, tom XXXVII, 1914-1915, p. 607-813

MAASS, F., *Der Josephinismus*, Vienne, II, s. a.

MAGHIAR, N., OLTEANU, St., *Din istoria mineritului în România*, București, 1970

- METEȘ, Ștefan, *Viața agrară, economică a românilor din Ardeal și Ungaria*, I, București, 1921
- NICHICIU, Traian, *Cărțile funduare din Ardeal*, Cluj, 1931
- MAKSAI, E., *A magyar fálu középkori településrendje*, Budapest, 1971
- MANDROU, Robert, *Le baroque européen: mentalité pathétique et révolution sociale*, în „Annales”, Paris, nr. 5, 1969
- Idem*, *L’histoire des mentalités*, în „Encyclopedia Universalis”, Paris, VIII, 1968
- ***, *Manierismo, Barocco, Rococo: concetti e termini*. Convegno Internazionale di Roma, 1960, Roma, Accademia dei Lincei, 1962
- MERUȚIU, Vasile, *Județele din Ardeal și din Maramureș până în Banat. Evoluția teritorială*, în „Lucrările Institutului de Geografie al Universității din Cluj”, V, 1929-1930
- NAUMAN, F., *Mitteleuropa*, 1916
- NICOARĂ, Simona, *Spre o istorie a profuziunilor: imaginarul social*, în „Vatra”, Târgu Mureș, XXVIII, nr. 2 (347), februarie 2000
- OALLDE, Petru, *Lupta pentru limbă românească în Banat*, Timișoara, Editura Facla, 1983
- PAPU, Edgard, *Barocul ca tip de existență*, București, 1977
- PIPPIDI, Andrei, *Hommes et idées du Sud-Est-éuropéen à l’aube de l’âge moderne*, București- Paris, Editura Academiei et Editions du CNRS, 1980
- POPA, Mircea, *Tectonica genurilor literare*, București, Editura Cartea Românească, 1980
- POPESCU, Alexandru, *Relații româno-austriece*, Iași, Institutul European, 1998
- RAD, Ilie, *Cum se scrie un text științific. Disciplinele umaniste*, Iași, Editura Polirom, 2008
- RADOSAV, Doru, *Arătarea împăratului. Intrările imperiale în Transilvania și Banat (sec. XVIII-XIX). Discurs și reprezentare*, Cluj-Napoca, Editura Dacia și Presa Universitară Clujeană, 2002
- SABĂU, V., *Evoluția economiei forestiere în România*, București, 1946
- SCHONE, A., *Das Zeitalter des Barocks. Texte und Zeugnisse*, München, 1963

SEBILLOT, P., *Les travaux public et les mines dans les traditions de tous les pays*, Paris, 1894

TAPIE, Victor L., *Le baroque et le classicisme*, Paris, 1957

***, *Titulare Dacicum quo omnes omnivum dicasteriarum et officiorum tam provincialium, ad militarium, quam cameralium, atque ecclesiasticorum favorum tituli distincte exhibentur et quidem partium normam ac formam titularis calendarii I. Apostolici regnis Hungariae imitans*, Cibinia, Typographia Publica, 1767

TRAUGOTT, Christian, *Anleitung zur Bergbaukunst nach ihrer Theorie und Ausübung nebst einer Abhandlung von den Grund sätzen der Kameralwissenschaft*, Wien, 1773

TRUEBLOOD, A. S., *The baroque: premises and problemes*, în „Hispanic Revue”, Madrid, XXXV, 1967

***, *Uj Lexikon*, II, Budapest, 1936, p. 131-136

VANICEK, Frantisek, *Spezialgeschichte der Militärgrenze*, 1875, II

VĂRĂDEANU, Vasile, *Monumente bisericești și culturale din zona Oraviței*, precuvântare de Nicolae, Mitropolitul Banatului, Timișoara, Editura Mitropoliei Banatului, 1981

VĂRĂDEANU, Vasile, *Cântecul la el acasă*, Timișoara, Editura Mitropoliei Banatului, 1985

VERNON, P. H. E., *La structure des aptitudes humaines*, Paris, Presse Universitaire de France, 1964

WELLEK, Rene., *Renaissance-und Barock-Synaesthesia*, în „Deutsche Vierteljahresschrift für Literaturwissenschaft und Geistesgeschichte”, Berlin, II, 1924

WELLEK, R., *The parallelism between literature and the arts*, în „The English Institute Annual „New York”, Columbia University Press, 1942

WEHLER, H. (coordonator), *Geschichte und Ökonomie*, 1973

WILKINSON, L. P. ,*The baroque spirit in ancient art and literature*, în, „Essays by divers hands, being the transaction of the Royal Society of Literature”, London, XXV, 1950

WINTER, Edward, *Der Josefinismus und seine Geschichte*, Brünn, 1943

WOLFFLIN, L. , *Kunstgeschichtliche grundbegriffe*, 1915.

ZIEGLAUER, F., *Die politische Reform bewegung in Siebenbürgen in der zeit Joseph-s II und Leopold II*, Viena, 1881.

2. Bibliografie analitică

2. 1 . Provincia

BIROU, Virgil, *Năzuințe și realizări. Etape din vi/e/ața culturală bănățeană*, Timișoara, Editura Institutului Social Banat-Crișana, 1941

Idem, *Drumuri și popasuri bănățene*, București, Editura pentru Literatură, 1962

BOCȘAN, Nicolae, *Imaginea Europei în cultura iluministă a românilor bănățeni*, în „Banatica”, Reșița, II, 12, 1993

BORN, Ignacz von, *Briefe über Mineralogische Gegenstände auf seine Reise durch das Temesvarer Bannat, Siebenbürgen, Ober-und Nieder-Ungarn, an den Herausgeber der selben Johann Jacob Ferber, Mitglied der Königl. Grossherzögl. Akademie der Wissenschaften zu Sienna, und der Ackerbau-Gesselschaft zu Vicenza und zu Florenz geschrieben*, Frankfurt und Leipzig, 1774

BOTA, Ionel, *Banatul sau argumentul Provinciei la tentația universalistă a culturii române*, în „Paralela 45”, Timișoara, 16 octombrie 1995

DRAGOMIR, Silviu, *Le Banat Roumain*, Sibiu, 1944

CONSTANTINI-ORĂVIȚEANU, Dimitrie, *Scurtă deducere a istoriei vest și ost romanilor*

DOBRESCU, Nicolae, *Câteva date istorice din arhivele vieneze privitoare la Banat și românii bănățeni*, în „Transilvania”, Sibiu, nr. 2, 1905, p. 137-145

ILIE, Gheorghe *Colonizările în Banat în secolele XVIII-XIX*, în „Analele Banatului”, Timișoara, III, aprilie-iunie 1929

***, *Istoria României*, III, București, Editura Academiei, 1964

EHRLER, Johann Jakob, *Banatul de la origini până acum – 1774*, prefață, traducere și note de Costin Feneșan, Timișoara, Editura Facla, 1982

FENEȘAN, Costin, *Kolonisation des Banater Berglands im 18. Jahrhundert*, în „Forschungen zur Volkskund Landeskunde”, 22, nr. 2, 1979

***, *Geschichte der Banater*, Wien, 1857

GRÄF, Rudolf, *Daten über den Siebenbürgischen und Banatischen Bergbau bis zu Borns zeiten*, în „Banatica”, Reșița, 13, II, 1995, p. 57-70

Idem, *Domeniul bănățean al StEG (1855-1920)*, Reșița, Editura Banatica, 1997

GRISELINI, Francisc, *Încercare de istorie politică și naturală a Banatului Timișoarei*, Timișoara, Editura Facla, 1984

GROFȘOREANU, Cornel, *Banatul de altădată și de totdeauna. Sinteza problemelor istorice și social-politice*, Timișoara, 1946

***, *Handbuch der Woywodschaft Serbien und des Temeser Banater Sämmt. Der Militärgranze. Für das Jahre 1854*, Temeswar, 1855

HAUFE, D., *Despre semnificația istorică și demografică a Banatului*, în „Revista Institutului Social Banat-Crișana”, Timișoara, IV, nr. 14, 1936

IORGA, Nicolae, *Istoria românilor prin călători*, ediție de A. Anghelescu, București, Editura Eminescu, 1981 *Idem*, *Idem*, „Trei călători în țările românești: Caronni, Rey, Kunisch și originea „Luceafărului” lui Eminescu”, în *Memoriile Secțiunii Istorice*, seria III, tom V, 1926, p. 143-158

Idem, *Priveliști bănățene*, în „Revista Fundațiilor Regale”, București, VII, nr. 11, 1 noiembrie 1939

JORDAN, S., *Die Kaiserliche Wirtschaftspolitik im Banat im 18 Jahrhundert*, München, 1969

KLIMA, I. H., *Die Union der Siebenbürgen, Rumänien und der Wiener Staatsrat im thesesianischen zeitalter*, în „Südöst Forschungen”, VI, 1941, p. 249-256

KRANZ, L. M., *Die K. K. Militärgrenze der Grundgesetze. Ein Kulturhistorische Skizzewerfasst zusammengestellt und erlantert von (...)*, Wien, 1861

LALESCU, Traian, *La problème ethnographique du Banat*, (1919) *separatum*

MARTONNE, Emmanuel., *La question du Banat*, Paris, 1919

- MARSIGLI, L. Fernando, *Danubius Pannonico-Mysicus observationis geographicis, astronomicis perlustratus*, I, Haga, 1726; II, Amsterdam, 1726
- MILLEKER, Felix, *Der Anfang der Einwanderungen Deutsch ins Banat, 1716-1724*, Werschetz, 1939
- Idem*, *Geschichte der Banater Militärgrenze, 1764-1873*, Panciova, 1926
- MOLIN, R., *Moșii Banatului*, Timișoara, 1928
- MUNTEANU, Vasile, *Contribuții la istoria Banatului*, Timișoara, 1990
- PETEANU, Aurel E., *Banatul pitoresc. Impresii și reflecții, I*, Lugoj, Tipografia Corvin, Lugoj, 1940
- POPA, T. , *Banatul de altădată*, Timișoara, 1944
- PRODAN, David, *Reglementări urbariale din Banat, de la 1780*, în „Anuarul Institutului de Istorie”, Cluj, XII, 1969, p. 295-322
- ROMANESCU, M., *Cantemir, Montesquieu și Marsigli*, în volumul *Omagiu lui Constantin C. Giurescu*, București, 1944, p. 413-434
- SCHMIDT, FR. A., *Chronologisch-systematische Sammlung der Berggesetze der Königsreiche Ungarn, Kroatien, Dalmatien, Slavonien und des Grossfürstenthmes Siebenbürgen, 1656-1708*, Wien, 1835
- SCHWICKER, Johann Heinrich, *Geschichte des Temeser-Banat*, Grosz-Beckerek, 1964
- SIMU, Traian, *Colonizarea șvabilor în Banat*, Timișoara, 1924
- SUCIU, I. D. , *Unitatea poporului român. Contribuții istorice bănățene*, Timișoara, Editura Facla, 1989
- ȚINTĂ, Aurel, *Colonizările habsburgice în Banat, 1716-1740*, Timișoara, Editura Facla, 1972.
- UNGUREANU, Cornel, *Imediata noastră apropiere*, Timișoara, Editura Facla, 1980
- VANICEK, Frantisek, *Spezialgeschichte der Militärgrenze*, I, Wien, 1875
- VUIA, Romulus, *Studii de etnografie și folclor*, II, ediție de M. Pop, Fl. Și I. Șerb, București, Editura Minerva, 1980
- WOLF, J., *Das Schulwesen des Temeswarer Banats im 18 Jahrhundert*, dissertation, Wien, 1935 (*separatum*).

2. 2. Ținutul

- BĂLICA, Ion, *Valea Cărașului*, în „Răzoare”, Oravița, II, nr. 11, februarie 1996
- BIROU, Virgil, *Năzuințe și realizări. Etape din viața culturală bănățeană*, Timișoara, Editura Institutului Social Banat-Crișana, 1941
- Idem, Oameni și locuri din Căraș*, Timișoara, Editura Astrei Bănățene, 1940
- BOTA, Ionel, *Spațiul rural*, în „Foaia Oraviței”, XIV, nr. 67, 2003
- CAPIDAN, Theodor, *Les Macedo-roumaine*, București, 1943
- ***, *Căraș-Severin, monografie*, București, Editura Sport-Turism, 1981
- CONSTANTINI, Ion, *Denkschrift für die Banater Bergwerke Oravitza, Moldova, Sasca, Dognacska, Bogschan, Reșitza, und ihre Filialen mit Rücksicht auf das Gemeindewessen als Beitrag zur Geschichtes dieser Bergwerke*, Timișoara, 1857
- GALFY, Iuliu, *Bartholomé Ludwig Edler von Hechengarten*, în „Echo der Vortragsreihe”, Reșița, nr. 4, 2004
- HIETZINGER, C. B. E. von, *Statistik der Militärgränze des österreichischen*, I, Wien, 1817
- HOSTINEK, Von, *Die k. k. Militär-Grenze und ihre Verwaltung*, Wien, 1861
- HROMADKA, Georg, *Scurtă cronică a Banatului Montan*, traducere, note și redactare de R. Grăf și W. Kremm, cuvânt înainte de Elke Sabiel, 1995
- ILIE, Ghenadie, *Colonizările în Banat în secolele XVIII-XIX*, în „Analele Banatului”, Timișoara, III, aprilie-iunie 1929, p. 4-17; iulie-septembrie 1929, p. 15-27
- IONIȚĂ, Vasile, *Armânii*, în „Timpul”, Reșița, III, nr. 239 (754), sâmbătă 5 decembrie 1992
- IORGA, Nicolae, *Istoria românilor prin călători*, ediție de A. Anghelescu, București, Editura Eminescu, 1981
- MOJASEVIC, M., MILLEKER, Felix, *Arthur Schott*, 1926
- MOLDOVAN, Sim. Sam., *Județul Căraș și orașul Oravița*, Oravița, Tipografia J. Kaden, 2-3 iunie 1933

Idem, Oravița de altădată și teatrul cel mai vechiu din România, Oravița, Tipografiile Orăvițene Felix Weiss (fosta C. Kehrer , fondată 1863), Progresul (fondată 1907), Iosif Kaden (fosta C. Wunder, fondată 1868), 1938

PESTY, Frigyes, Krásso vármegye története, Budapest, II, 1, 1883-1884

Idem, Oklevelek Temesvármegye és Temesvárváros, Pozson, 1896

***, Rumänische Volks erzählungen aus dem Banat, Märchen, Schwänke, Sagen, neuausgabe besorgt von Rofit, Wilhelm Brodnich und Ion Talos, București, Kriterion Verlag, 1971

SZENTKIRALY, Zs., Az erdélyi bányaszat ismertetese, Kolosvár, 1841

PETEANU, Aurel. E., Pe Valea Carașului, în „Enciclopedia Turistică Română”, București, IX, 1942

SZENTKLARAY, Jenö, Krásso vármegye öshajdana, Budapest, Az Athenaeum irodalom és nyomdai R. T. Könyvnyomdája

***, Walachische Maerchen, herausgegeben mit einer Einleitung über das Volk der Wallachen und einem Anhang zur Erklärung der Maerchen, Stuttgart-Tübingen, I. G. Cotta'scher Verlag, 1845.

2. 3. Orașul

BOTA, Ionel, Monografia orașului Oravița. Un caz de multiculturalitate într-un habitat românesc din Mitteleuropa, din cele mai vechi timpuri și până la 1950, volumul I, cuvânt înainte de I. Goga, postfață de Gh. Jurma, Reșița, Editura TIM, 2008

CREȚIU, Ioan, Relații ale macedo-românilor cu localitatea bănățeană Oravița, în „Românii”, Reșița, noiembrie 1995

GALFY, Iuliu, Bartholomé Ludwig Edler von Hechengarten, în „Echo der Vortragsreihe”, Reșița, nr. 4, 2004, p. 76-79

DELEANU, Marcu Mihail, Academicianul Simeon Mangiuca, Reșița, Editura Timpul, 2004

PERIANU, Dan, Gheorghe, *Macedo-românii la Oravița*, în „Semenicul”, Reșița, XXV, nr. 5-6, 1997

POPA, Victoria, *Monografia liceului Oravița*, 1973

TOPLICEANU, Traian, *Damaschin Bojincă*, Oravița, Editura ASTRA, 1933

VĂRĂDEANU, Vasile, *Monumente bisericesti și culturale din zona Oraviței*, precuvântare de Nicolae, Mitropolitul Banatului, Timișoara, Editura Mitropoliei Banatului, 1981.

2. 4. Teatrul

ALTERESCU, Simion, *Care este cea mai veche clădire de teatru din România?*, în „Studii și Cercetării de Istoria Artei”, București, VI, nr. 1, 1959

ANDREESCU, M., *Turneele lui Zaharia Bârsan în Transilvania, 1900-1913*, în „Studii și Cercetări de Istoria Artei”, seria Teatru, București, nr. 2, 1968

ARDELEANU, Petru, ȘORA, Gheorghe, *Momente din activitatea culturală a teatrului din Oravița*, în volumul *Tradiție și contemporaneitate, comunicări prezentate la sesiunile și simpozioanele organizate de Comitetul pentru Cultură și artă al Județului Caraș-Severin și de Casa Creației Populare*, Reșița, 1969

BANDU, Mircea T., *Spicuri dintr-o istorie prestigioasă*, în „Fruncea”, Timișoara, V, nr. 26, 2 octombrie 1938

BARBU, N., *Matei Millo*, București, 1963

BARCAROIU, Constantin, *Oravița*, în „Societatea de Măine”, Cluj, XV, nr. 2, aprilie-iunie 1936

BÂRSAN, Zaharia, *Teatrul românesc în Ardeal*, în volumul *Transilvania, Crișana, Banatul, Maramureșul 1918-1929, II*, București, 1929

BETTELHEIM-GABILLON, Helene, *Im Zeichen des alten Burgtheaters*, Wien, Wiener Literarische Anstalt, 1921

- BIROU, Virgil, *Ciprian Porumbescu în Banat*, în „Scrisul Bănăţean”, Bucureşti, VI, nr. 1, 1955
- Idem*, G. A. Petculescu, în „Tribuna”, Cluj, III, nr. 51, 17 decembrie 1959
- BOGDAN-DUICĂ, George, *Multe și mărunte despre Eminescu. III. Vara anului 1868*, în „Viața Românească”, Iași, XVI, nr. 12, 1924
- BOTA, Ionel, *Barocul și Melancolia. Contribuții la cotidianul habitatului bănăţean în Mitteleuropa. Cazul Oravița*, Timișoara, Editura Marineasa, 2009
- Idem*, *Ceasuri de sărbătoare în anotimpul culturii române*, în „Timpul”, Reșița, III, nr. 201 (716), marți 13 octombrie 1992
- Idem*, *Doi prieteni ai Banatului de altădată – frații Schott*, în „Timpul”, Reșița, V, nr. 29, vineri 11 februarie 1994
- Idem*, *Eminescu și Oravița*, Reșița, Editura Timpul, 2001; ediția a II-a, 2002
- Idem*, *Enescu și Oravița*, Reșița, Editura TIM, 2011, p. 14-23
- Idem*, *Europa de acasă. Spectacolul românesc pe scena Teatrului Vechi din Oravița (1850-1918)*, în „Țară de Dor”, Oravița, nr. 6 (27), 2000
- Idem*, *Istoria Teatrului Vechi din Oravița, I, 1817-1940*, prefață de Gh. Jurma, Reșița, Editura Timpul, 2003
- Idem*, *Istoria Teatrului Vechi din Oravița, II, 1940-2000*, Reșița, Editura Timpul, 2005
- Idem*, *Istoria Teatrului Vechi din Oravița, III*, Reșița, Editura Timpul, 2007
- Idem*, *Între literatură și muzică*, în „Timpul”, Reșița, III, 75nr. 200 (715), sâmbătă 10 octombrie 1992
- Idem*, *Mărturii subiective*, în *Ibidem*
- Idem*, *175 de ani de teatru la Oravița*, în „Timpul”, Reșița, III, nr. 198 (713), joi 8 octombrie 1992
- Idem*, *Sub semnul lui Eminescu*, în „Timpul”, Reșița, III, nr. 199 (714), vineri 9 octombrie 1992
- Idem*, *Teatrul Vechi al Oraviței – un popas eminescian al anului 1868*, în „Citadela”, Ploiești, II, nr. 1-3, ianuarie-martie 1997
- Idem*, *Teatrul Vechi din Oravița. Un caz de multiculturalism european*, în „Foaia Oraviței”, XIV, nr. 67, 2003

- BOTA, Ionel, JURMA, Gheorghe., *Teatrul din Oravița*, Reșița, Editura Timpul, 1992
- BREAZU, Ion, *Matei Millo în Transilvania și Banat*, în volumul *Fraților Alexandru și Ioan Lapedatu*, București, 1936
- BUTEANU, Aurel, *Teatrul românesc în Ardeal și Banat*, Cluj, Teatrul Național, s. a.
- BUZAȘI, Ion, *Eminescu și Blajul*, București, Editura Demiurg, 1994
- CĂLIN, Petru, *Teatru și cultură la Oravița*, Reșița, 1987
- CĂLINESCU, George, *Istoria literaturii române de la origini și până în prezent*, ediție de Al. Piru, București, Editura Minerva, 1982
- CĂLINESCU, George, *Viața lui Mihai Eminescu*, 1981, ed. a II-a, Editura Libra, 1994
- CLOPOȚEL, Ion, *Efectul social al teatrului lui Zaharia Bârsan*, în „Societatea de Mâine”, Cluj, 3 mai 1925
- CREȚIU, Ioan, *Teatrul din Oravița*, în „Oravița”, I, nr. 1, noiembrie 1997
- CRÎȘAN, Ion, *Teatrul din Oravița*, Reșița, 1968
- Idem*, *Teatrul lui Alecsandri și Caragiale în Banat*, extras, Timișoara, 1969
- DEZSÖ BRAUN, *Bánsági rapszódia. Történeti képek a Bánsági zenei és szinpadj multjából, I*, 1933
- ***, *Din lumea artistică română*, în „Familia”, nr. 44, 16/28 decembrie 1868
- DIETRICH, Margret (coordonator), *Das Burgtheater und sein Publikum*, Wien, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1976
- DOBRESCU, Victor, *Călătoriile lui Ciprian Porumbescu în Banat*, în „Banatica”, Reșița, XIV, 1996
- DRIMBA, L. , *Istoria S. T. R., separatum*
- FENEȘAN, Costin, *Însemnări de călătorie despre românii bănățeni într-un jurnal de călătorie din 1817*, în „Banatica”, Reșița, 12, II, 1993
- FLOREA, M., *Arta actorului Matei Millo*, în „Studii și Cercetări de Istoria Artei”, București, nr. 2, 1960
- FRANK, Zoltán., *Délkeleti Képek, (Szerző tulajdona)*, Oravicza, Nyomatott Wunder Karolynai, 1900

GALFFY, Iuliu, KNOBLAUCH, Augustin, *Aspecte din trecutul activității cultural-educative a medicilor din Oravița*, manuscris dactilogramă datat „Oravița, 2 iulie 1966”

GROFȘOREANU, Cornel, *Mișcarea culturală în sud-estul european*, în „Revista Institutului Social Banat-Crișana”, XIII, ianuarie-aprilie 1944

HADAMOWSKY, Franz, *Die Wiener Hoftheater (Staatstheater) 1776 bis 1966, Verzeichnis der aufgeführten Stücke mit Bestandsnachweis und täglichem Spielplan, 1, 1776–1810*, Wien, Prachner, 1966

HAUESSERMANN, Ernst, *Das Wiener Burgtheater*, Wien, Molden Verlag, 1975

HUȘKOVA-FRAJSMANOVA, J. , *Le role du théâtre roumain dans le renforcement de l'unité nationale*, în „Universitas Comnena Philologica”, Praha, XVIII, 1966; *separatum*

KAROLYI ENDRE, *Magyarország legrégib Köszichaza*, în „Művészeti Alamanch”, Budapest, 1919

ILIESCU, Ion, *Ciprian Porumbescu la Oravița*, în „Renașterea Bănățeană”, Timișoara, III, nr. 710, 1992

IORGA, Nicolae, *Trei călători în țările românești: Caronni, Rey, Kunisch și originea „Luceafărului” lui Eminescu*, în „Memoriile Secțiunii Istorice”, seria III, tom V, 1926

JALEȘ, Constantin, *121 ani de la înființarea celui mai vechi teatru românesc*, în „România de Vest”, Timișoara, 6 octombrie 1938

JIANU, Gheorghe, *Agatha Bârsescu-Radovici*, în „Progresul”, Oravița, II, nr. 51, 19 decembrie 1908

JOMPAN, Dumitru, *Ciprian Porumbescu în Banat*, în „Cântarea României”, București, nr. 11, 1983

JURA, Iulian, *Mitul în poezia lui Eminescu*, Paris, 1933

JURJICA, Timotei, *Teatrul cel vechi al Oraviței*, în „Caraș-Severinul cultural-artistic”, Reșița, 3 noiembrie 1987

LOTHAR, Rudolph, *Das Wiener Burgtheater*, Leipzig-Berlin-Wien, E. A. Seemann Verlag, 1899

LUCHESCU, Gheorghe, G. A. *Petculescu – creatorul primei trupe profesioniste românești de teatru din Banat și Ardeal*, în „Orizont”, Timișoara, XXVII, nr. 40, 6 octombrie 1977

MARKOVITS, Rodion, *Oravicárol és szászhuszvéves színházáról*, în „Temesvári Hírlap”, Temesvar, XXXVI, nr. 48, 18 septembrie 1938

MASSOFF, Ioan, *Eminescu și teatrul*, București, Editura pentru Literatură, 1964
Idem, Teatrul românesc. Privire istorică, I. De la obârșie până la 1860, București, 1961

Ibidem, II, 1966

MĂRCUȘ, Ștefan, *Thalia română, contribuții la istoricul teatrului românesc din Ardeal, Banat și părțile ungurene*, cu o sută de ilustrațiuni de Atanasie Demian, volumul I, Timișoara, Institutul de Arte Grafice G. Matheiu, 1945 (pe copertă 1946)

METEA, Octavian, *George Aug. Petculescu, pionier al teatrului românesc din Banat*, în „Scrișul Bănățean”, Timișoara, X, nr. 2, februarie 1959

***, *Mihail Pascaly*, în „Familia”, nr. 26, 25 iulie/6 august 1868

MIHUȚ, Lizica, *Turneu remarcabil cu valoare de simbol. M. Pascaly la Arad*, în „Spectacol. Almanah Tribuna”, Cluj-Napoca, 4, 1986

MILLEKER, Felix, *Geschichte der deutschen Theaters im Banat*, Werschetz, 1937

MOLDOVAN, Sim. Sam., *Oravița de altădată și teatrul cel mai vechiu din România*, Oravița, Tipografiile Orăvițene Felix Weiss (fosta C. Kehrer , fondată 1863), Progresul (fondată 1907), Iosif Kaden (fosta C. Wunder, fondată 1868), 1938

MOJASEVIC, M. , MILLEKER, Felix, *Arthur Schott*, 1926

MOLIN, R. S. , *Cel mai vechi teatru din România (Oravița Banat)*, în „Cele trei Crișuri”, Oradea, IX, nr. 3-4, 1928

OALLDE, Petru, *Interesul cărășenilor pentru teatrul lui Alecsandri*, în volumul *Tradiție și contemporaneitate*, Reșița, 1969

OALLDE, Petru, *Un mare slujitor al Thaliei Române: George Augustin Petculescu*, Reșița, 1990

OBZYNA, Gertrude, (coordonator), HOLAUBEK, Rudolf, ALTH, Minna von, *Burgtheater 1776–1976. Aufführungen und Besetzungen von zweihundert Jahren*, Wien o. J., /1978/

OLĂREANU, Al., *Contribuțiuni pentru o istorie a teatrului românesc în Banat, Transilvania și Bucovina până la 1906*, Craiova, s. a.

P. B. /BANDU, Petru/, *Cel mai vechi teatru*, în „Zapis”, Oravița, I, nr. 1, 1936

POP, Simion, *Paralela 45*, București, 1958

POPA, Mircea, *Eminescu în Transilvania (1866-1918)*, Cluj- Napoca, 2000

POTOCEANU, P. , *Cel mai vechi teatru din România Mare, separatum*,

PROTASE, Maria, ANTONESCU, G., *Turnee românești în Transilvania între 1864-1900*, în „Studia Universitatis Babeș-Bolyai”, Cluj, series Philologiae, fasciculus I, 1965; fasciculus II

RATISLAV, Josef Franz, (coordonator), *175 Jahre Burgtheater 1776 bis 1951, fortgeführt bis Sommer 1954*, Wien, Tomanek, Wiener Bücherwurm-Verlag, 1955

RUB, Otto (coordonator), *Das Burgtheater. Statistischer Rückblick 1776–1913*, Wien, Knepler Buchhandlung, 1913

SCHREYVOGL, Friedrich, *Das Burgtheater*, Wien, F. Speidel, 1965

STENGL, Peter, *Așa a fost zidit teatrul din Oravița. Istorii și istorioare în jurul unui giuvaier cultural din Banatul de Sud*, traducere de I. Crețiu, în „Oravița”, I, nr. 1, noiembrie 1997

ȘORA, Gheorghe, *Teatrul din Oravița*, Oradea, 1972

ȘTEFĂNESCU, Cornelia, *Basmе valahe*, în „România Literară”, București, XXXVI, nr. 19, 14-20 mai 2003

TALOȘ, Ion, *Din istoria folclorului și folcloricii. Arthur Schott și culegerea lui de povești românești*, în „Revista de Filologie și Folclor”, București, VIII, nr. 3-4, 1963

***, *Teatrul național din București*, în „Familia”, nr. 39, 6/18 noiembrie 1868

UNGUREANU, Cornel, *Fragmente despre teatru*, Reșița, Editura Timpul, 1997

Ibidem, *Fragmente despre teatru*, în „Semenicul”, Reșița, XXV, nr. 5-6, 1994

VASILIU, M., *Istoria teatrului românesc*, București, Editura Albatros, 1972

***, *Walachische Maerchen, herausgegeben mit einer Einleitung über das Volk der Wallachen und einem Anhang zur Erklärung der Maerchen*, Stuttgart-Tübingen, I. G. Cotta'scher Verlag, 1845, XVI + 384; o reeditare pentru mediile germanofone din România postbelică în volumul *Rumänische Volks erzählungen aus dem Banat, Märchen, Schwänke, Sagen*, neuausgabe besorgt von Rofit, Wilhelm Brodnich und Ion Taloș, București, Kriterion Verlag, 1971; o ediție românească, relativ recentă, apărută la Institutul European din Iași, de V. Nișcov

VĂRĂDEANU, Vasile, *Teatrul din Oravița, Din istoricul său*, în „Anuarul Liceului de Băieți „General Drăgălina” din Oravița pe anul 1931/1932, Oravița, 1931

VASILIU, A., *Date noi despre actorul și dramaturgul Zaharia Bârsan*, în „Studii și Cercetări de Istoria Artei”, București, tom 17, nr. 1, 1970

VELESCU, Oliver, *Un monument al istoriei noastre culturale. Teatrul din Oravița*, în „Monumente și Muzeu”, București, I, 1958

VINTILĂ, Petru, *101 picături de cerneală*, București, 1973

WLASSACK, Eduard, *Chronik des k. k. Hof-Burgtheaters*, Wien, L. Rosner Verlag, 1876

WUNDER, Carl, *Ehrenblatt in den Annalen des Theaters*, în „Orawitzaer Wochenblatt”, Orawitza, 9 aprilie 1899

ZECHMEISTER, Gustav, *Die Wiener Theater nächst der Burg und nächst dem Kärntnerthor von 1747 bis 1776*, Wien, 1969, *separatum*.

3. Presă, publicații

„*Analele Banatului*”, Timișoara, III, aprilie-iunie 1929, iulie-septembrie 1929

„*Annales*”, Paris, nr. 5, 1969

„*Anuarul Institutului de Istorie Națională*”, III, Cluj, 1924 – 1925

„*Anuarul Institutului de Istorie Cluj*”, XI, 1968; XII, 1969

„*Anuarul Liceului de Băieți „General Drăgălina” din Oravița pe anul 1931/1932*”, Oravița, 1931

„*Albina*”, III, nr. 70, 3/15 iulie 1862; nr. 91, 1/13 septembrie 1868; nr. 81, 17/29 septembrie 1870

„*Alföldi*”, Arad, 18 august 1870

„*Banatica*”, Reșița, 12, II, 1993; 13, II, 1995; XIV, 1996

„*Bibliothèque d’Humanisme et Renaissance*”, XI, 1949

„*Caraș-Severinul cultural-artistic*”, Reșița, 3 noiembrie 1987

„*Cântarea României*”, București, nr. 11, 1983

„*Cele trei Crișuri*”, Oradea, IX, nr. 3-4, 1928

„*Citadela*”, Ploiești, II, nr. 1-3, ianuarie-martie 1997

„*Cumidava*”, Brașov, III, 1969

„*Deutsche Vierteljahreschrift für Literaturwissenschaft und Geistesgeschichte*”, Berlin, II, 1924

„*Dreptatea*”, Timișoara, I, nr. 162, 1894, p. 3

„*Echo der Vortragsreihe*”, Reșița, nr. 4, 2004

„*Enciclopedia Turistică Română*”, București, IX, 1942

„*Encyclopedia Universalis*”, VIII, 1968

„*Essays by divers hands, being the transaction of the Royal Society of Literature*”, London, XXV, 1950

„*Familia*”, IV, nr. 14, nr. 15, 24 aprilie/19 mai, nr. 26, 25 iulie/6 august, 26 august/7 septembrie, nr. 39, 6/18 noiembrie, nr. 44, 16/28 decembrie 1868; VI, nr. 41, 11/23 octombrie 1874; XIII, nr. 18, 1 mai 1877; nr. 34, 3 septembrie 1893

„*Foaia Diecesană*”, Caransebeș, nr. 45, 8 noiembrie 1898

„*Foaia Oraviței*”, XIV, nr. 67, 2003

„*Forschungen zur Volkskund Landeskunde*”, 22, nr. 2, 1979

„*Fruncea*”, Timișoara, V, nr. 26, 2 octombrie 1938

„*Hispanic Revue*”, Madrid, XXXV, 1967

„*Lucrările Institutului de Geografie al Universității din Cluj*”, V, 1929-1930

„*Luminatorul*”, Timișoara, nr. 57, 1874

„*Monumente și Muze*”, București, I, 1958

„*Művészeti Almanach*”, Budapest, 1919

„*Oravița*”, I, nr. 1, noiembrie 1997

„*Orawitzaer Wochenblatt*”, Orawitz, 9 aprilie 1899; 24 decembrie 1936
 „*Orizont*”, Timișoara, XXVII, nr. 40, 6 octombrie 1977
 „*Paralela 45*”, Timișoara, 16 octombrie 1995
 „*Progresul*”, Oravița, II, nr. 51, 19 decembrie 1908
 „*Răzoare*”, Oravița, II, nr. 11, februarie 1996
 „*Revista de Filologie și Folclor*”, București, VIII, nr. 3-4, 1963
 „*Revista Fundațiilor Regale*”, București, VII, nr. 11, 1 noiembrie 1939
 „*Revista Institutului Social Banat-Crișana*”, Timișoara, IV, nr. 14, 1936; XIII,
 ianuarie-aprilie 1944
 „*Roata*”, Oravița, nr. 20, 1933
 „*Renașterea Bănățeană*”, Timișoara, III, nr. 710, 1992
 „*România de Vest*”, Timișoara, 6 octombrie 1938
 „*România Literară*”, București, XXXVI, nr. 19, 14-20 mai 2003
 „*Românii*”, Reșița, noiembrie 1995
 „*Scrisul Bănățean*”, Timișoara, VI, nr. 1, 1955; X, nr. 2, februarie 1959
 „*Spectacol. Almanah Tribuna*”, Cluj-Napoca, 4, 1986
 „*Semenicul*”, Reșița, XXV, nr. 5-6, 1997
 „*Societatea de Mâine*”, Cluj, 3 mai 1925; XV, nr. 2, aprilie-iunie 1936
 „*Studia Universitatis Babeș-Bolyai*”, Cluj-Napoca, series Philologiae, fasciculus
 I, 1965; fasciculus II
 „*Studii și Cercetării de Istoria Artei*”, București, VI, nr. 1, 1959; nr. 2, 1960;
 seria Teatru, nr. 2, 1968; tom 17, nr. 1, 1970
 „*Südöst Forschungen*”, VI, 1941
 „*Symposium*”, I, 1946
 „*The English Institute Annual „New York*”, Columbia University Press, 1942
 „*Timpul*”, Reșița, III, nr. 198 (713), joi 8 octombrie, nr. 199 (714), vineri 9
 octombrie, nr. 200 (715), sâmbătă 10 octombrie, nr. 201 (716), marți 13 octombrie, nr.
 239 (754), sâmbătă 5 decembrie 1992; V, nr. 29, vineri 11 februarie 1994
 „*Transilvania*”, Sibiu, XXX, nr. 9, 1901; „*Transilvania*”, nr. 2, 1905
 „*Tribuna*”, Cluj, III, nr. 51, 17 decembrie 1959
 „*Țară de Dor*”, Oravița, nr. 6 (27), 2000

„*Temesvári Hirlap*”, Temesvar, XXXVI, nr. 48, 18 septembrie 1938
„*Universitas Comnena Philologica*”, Praha, XVIII, 1966; *separatum*
„*Viața Românească*”, Iași, XVI, nr. 12, 1924
„*Vatra*”, Târgu Mureș, XXVIII, nr. 2 (347), februarie 2000
„*Zapis*”, Oravița, I, nr. 1, 1936.

4. Documente inedite

„*Analele teatrului din Oravița, reconstruite după documente, afișe și recenzii aflate în posesia particularilor, în diferite reviste și îndeosebi în colecția gazetei „Orawiczaer Wochenblatt” III. Reprezentațiile teatrale executate de diletanții diferitelor reuniuni din Oravița*”, manuscris Sim. Sam. Moldovan în arhiva Ionel Bota, parțial publicat în monografia lui Sim. Sam. Moldovan, din 1938

Arhivele Naționale, Direcția Județeană Caraș-Severin a Arhivelor Naționale, Fond STEG, documentul nr. 22/1855, f. 1. cu titlul „*Ortsgeschichte Deutschorawitz und Deutschschiklowa*”

Arhivele Naționale, Direcția Județeană Cluj a Arhivelor Naționale, Fond Tezaurariatul Minier, 1965/2-4

KLIMA, Fr., *O istorie a Oraviței*, manuscris

***, *Monografia orașului Oravița*, manuscris, 1940, realizată de profesorii și elevele Gimnaziului de Fete „Regina Maria”, Oravița

MOLDOVAN, Sim. Sam., „*Ortsgeschichte Montan Oravița, Montan Ciclova...*”, datat „Oravița, 7.07.1938”, manuscris-dactilogramă din Arhiva Ionel Bota

VĂRĂDEAN, V., *O istorie a teatrului din Oravița*, manuscris din colecția medicului Ovidiu Vărădean, Arad

„*Zum 120 jährigen Jubiläum/unsere Theaters*”, manuscris din arhiva Ionel Bota.